

JUSTIS- OG BEREDSKAPSDEPARTEMENTET
Postboks 8005 Dep.
0030 OSLO
Att.Lovavdelingen

Deres ref.

Vår ref.
2022/2406

Dato
01.07.2022

Høringssvar fra Sekretariatet for konfliktrådene – dokumentoffentlighet i straffesaker
Sekretariatet for konfliktrådene (Sfk) viser til Justis- og beredskapsdepartementets høringsbrev av 22.03.2022 vedrørende utredningen «Dokumentoffentlighet i straffesaker».

Sfk ønsker å komme med noen merknader til høringsforslaget om rett til innsyn i påtalevedtak om overføring av saker til konfliktrådet.

Om Konfliktrådet

Konfliktrådet er en statlig tjeneste som tilbyr gjenopprettende møter som metode for å håndtere konflikter og lovbrudd. Hensikten er at partene gjennom dialog selv kan finne fram til gode løsninger enten det gjelder å gjøre opp for konkrete skader, eller gjenopprette krenkelser og mellommenneskelige relasjoner. Konfliktrådet håndterer ulike type saker. Konfliktrådene kan benyttes både i sivile saker og i egnede straffesaker på ulike trinn. Konfliktrådet har også ansvar for straffereaksjonene oppfølging i konfliktråd, ungdomsstraff og ungdomsoppfølging, herunder et spesielt ansvar for unge i konflikt med loven. Det finnes tolv konfliktråd over hele landet med til sammen ca. 140 ansatte og 500 meklere. Sfk har det faglige og administrative ansvaret for konfliktrådene og rapporterer til Justis- og beredskapsdepartementet.

Gjeldende rett

Påtalemyndigheten har hjemmel til å overføre disse sakstype til konfliktrådet uten at de har vært til behandling i domstolen:

- Megling i konfliktrådet kan ilegges etter straffeprosessloven, jf. § 71 a første ledd eller som særvilkår for betinget forelegg etter straffeloven § 53 fjerde ledd jf. straffeloven § 37 første ledd bokstav i
- Oppfølging i konfliktrådet jf. straffeprosessloven § 71 a første ledd

Postadresse:
Sekretariatet for konfliktrådene
Virksomhetsutvikling og styring - STAB
Postboks 2110 Vika
0125 OSLO

www.konfliktraadet.no

Org.nr.:
986074465

- Ungdomsoppfølging, dvs. en straffereaksjon der gjerningspersonen var mellom 15 og 18 år på handlingstidspunktet, kan ilegges etter straffeprosessloven § 71 a andre ledd eller som særvilkår for betinget forelegg etter straffeloven § 53 fjerde ledd jf. straffeloven § 37 første ledd bokstav j

Det er ingen regler som åpner for innsyn for allmennheten i påtalevedtak om overføring av disse sakstypene til konfliktrådet, verken etter politiregisterforskriften eller konfliktrådsloven. For konfliktrådets del vil en slik meddelelse innebære brudd på taushetsplikten etter konfliktrådsloven § 9.

Foreslåtte endringer

I utredningen foreslås det å gi allmennheten rett til innsyn i påtalevedtak om overføring av saker til konfliktrådet. Hjemmelen vil følge av forslag til ny bestemmelse i straffeprosessloven § 29 b bokstav a, som sier at enhver har rett til innsyn i en avsluttet straffesak i «påtalevedtak som avslutter saken og som klageberettigede er gitt underretning om».

Utredningen gjør videre unntak der mistenkte er under 18 år, jf. utkastet til unntaksbestemmelse i § 29 c annet ledd bokstav d.

Utredningen foreslår å ikke utvide innsynsretten for selve avtalen som blir inngått mellom partene i meklingen, og som blir sendt til påtalemyndigheten.

Sfks innspill til de foreslåtte endringene

I saker som overføres til konfliktrådet etter straffeprosessloven § 71a, er ikke «påtalevedtaket» et eget dokument. «Påtalevedtaket» består her av en siktelse der det fremgår hvilke straffbare forhold som er overtrådt og et oversendelsesbrev (påtegningsark) til konfliktrådet der det står hvilken strafferettslig reaksjon som er ilagt. For disse sakene kan det derfor være behov for å tydeliggjøre hva som menes med «påtalevedtak».

Sfk ser at det kan være gode grunner til offentliggjøring av påtalevedtak om overføring av saker til konfliktrådet av hensyn til kontroll- og likebehandlingsprinsippet, som utredningen begrunner lovforslaget med. De aller fleste straffesaker blir overført til konfliktrådet ved påtalevedtak uten at saken har vært behandlet av domstolen. Påtalevedtak om overføring av saker til konfliktrådet blir imidlertid brukt i relativt ulik grad av politidistriktene. Overføringene beror på en skjønnsmessig vurdering av påtalemyndigheten av om sakene egner seg til konfliktrådsbehandling. Hensynet til likebehandling tilsier at like tilfeller bør vurderes likt fra påtalemyndigheten, og en offentliggjøring av slike påtalevedtak vil dermed kunne føre til kontroll med at borgere blir behandlet likt og bevare og styrke tilliten til påtalemyndigheten.

Sfk er positiv til at utredningen gjør unntak der mistenkte er under 18 år. Det betyr, slik vi ser det, at påtalevedtak om ungdomsoppfølging vil være unntatt i alle tilfeller, samt påtalevedtak om megling i konfliktråd der mistenkte var under 18 år på gjerningstidspunktet. Barn er omtalt som en særlig sårbar gruppe av registrerte i GDPR fortalepunkt 75, og har dermed behov for et sterkere personvern enn allmennheten for øvrig.

For Sfk fremstår det imidlertid litt uklart om utredningen tar inn over seg at innsyn i påtalevedtak om overføring av saker til konfliktrådet også vil kunne innebære innsyn i påtalevedtaket «oppfølging i konfliktrådet» som er en egen straffereaksjon i tillegg til «megling i konfliktrådet» jf. straffeprosessloven § 71 a, nevnt over. Utredningen nevner eksplisitt straffereaksjonen megling i konfliktråd og ungdomsoppfølging, men oppfølging i konfliktråd blir altså ikke nevnt. Dersom departementet går videre med utredningens lovforslag, ber vi om at departementet vurderer om innsynsretten også vil gjelde for denne straffereaksjonen. I utgangspunktet mener Sfk at innsyn i påtalevedtak om oppfølging i konfliktråd som straffereaksjon vil ha samme fordeler som nevnt over av hensynet til kontroll og likebehandling. Samtidig ser vi flere eksempler på at påtegningsark fra påtalemyndigheten i sakene oppfølging i konfliktråd kan ha et innhold av særlig sensitiv karakter. Det kan være anbefalinger fra påtalemyndigheten om bestemte tiltak under straffegjennomføringen hos konfliktrådet som avslører personlige forhold av sensitiv karakter hos siktede, for eksempel å ta tak i rusutfordringene til de det gjelder. Dette kan være særlige kategorier av personopplysninger etter personvernforordningen (GDPR) artikkel 9. Vernet om personopplysninger er styrket, og det er derfor gode grunner for at slike opplysninger i påtalevedtak bør kunne unntas etter foreslått unntaksbestemmelse i straffeprosessloven § 29 c andre ledd b. Kontrollhensynet bør kunne ivaretas selv om allmennheten ikke får innsyn i slike opplysninger som vil kunne være av særlig sensitiv karakter. Vi anmoder departementet, ved en eventuell viderebehandling av denne utredningen, å tydeliggjøre om slike særlige sensitive personopplysninger bør kunne anonymiseres før det eventuelt gis innsyn i påtalevedtaket.

For Sfk er det videre viktig å få frem at vi støtter utredningens forslag om at det fortsatt ikke skal kunne gis innsyn i selve avtalen mellom partene. Retten til dokumentinnsyn er snevrere i konfliktrådssakene enn i sivile saker ellers ved at taushetspliktregelelen i konfliktrådsloven § 9 er strengere enn den alminnelige taushetspliktregelelen i forvaltningsloven § 13. Som utredningen selv viser til på s. 119, kan fravær av offentlig innsyn betraktes som en av meklingsordningens grunnleggende forutsetninger. I forarbeidene til konfliktrådsloven, Prop 27 L 2013-2014 punkt 9.7.2 fremgår følgende: *«For å legge til rette for et best mulig konfliktrådsmøte er det viktig å sikre en fri dialog mellom partene. For å oppnå dette må partene ha tillit til at det som kommer frem under møtet ikke spres til uvedkommende»*. Partene må kunne komme frem til en avtale som vil være mellom dem og som allmennheten

derfor ikke bør kunne få innsyn i, heller ikke ved innsynsbegjæring i dokumentene hos påtalemyndigheten.

Slik Sfk forstår det, vil innsynsretten kun gjelde ved *avslutning* av saker som er overført til konfliktrådet. Det må, slik vi forstår det, bety at allmennheten ikke får innsyn i påtalevedtak der saken fortsatt er til behandling i konfliktrådet, men først etter at saken er returnert til påtalemyndigheten etter gjennomført mekling. Det er først da saken er rettskraftig og avsluttet hos påtalemyndigheten. Vi støtter at det gis innsynsrett på dette tidspunktet. Hvis innsynsretten hadde blitt gitt når saken sendes til konfliktrådet, vil partene kunne bli påvirket av at noen får innsyn i en prosess der de møtes/vil kunne møtes i konfliktrådet. Vi mener at det er viktig for tilliten til fortrolig møte at ikke utenforstående får kjennskap til saken mens den pågår, men altså først etter at den er returnert tilbake til påtalemyndigheten («avsluttet»).

Med vennlig

Christine Wilberg
direktør

Edona Maksutaj
seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk signert og har derfor ikke håndskrevet signatur